

CYFARFOD	CYNGOR LLAWN
DYDDIAD	23 Mehefin 2022
TEITL	Adolygu Rôl Craffu Yn Sgil Newidiadau I'r Pwyllgor Llywodraethu Ac Archwilio Adrodd Ar Addasiadau I'r Cyfansoddiad Yn Sgil Penodi Cabinet
PWRPAS YR ADRODDIAD	1. I geisio cymeradwyaeth i addasu trefniadau craffu materion corfforaethol. 2. Derbyn y wybodaeth am addasiadau i'r Cabinet
AWDUR	Iwan Evans Swyddog Monitro mewn ymgynghoriad a'r Pennaeth Gwasanaethau Democraataidd a Fforwm Craffu

1. Yn dilyn adolygiad craffu yn 2019, rhoddwyd rôl i graffu materion corfforaethol i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu. Sef i adolygu a chraffu ar faterion yn ymwneud â gweithrediad mewnol y Cyngor megis strategaethau corfforaethol, partneriaethau, ymgysylltu, trawsnewid busnes, trefniadau effeithlonrwydd a'r gweithlu a'r swyddogaethau a gyflawnir gan yr Adran Gyllid, yr Adran Gefnogaeth Gorfforaethol a'r Tîm Arweinyddiaeth.
2. Yn dilyn dyfodiad Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, mae enw'r pwyllgor wedi newid i Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, gyda newid o ran aelodaeth yn dod i rym yn Mai 2022 ynghyd â swyddogaethau ychwanegol i'r Pwyllgor.
3. Mi fydd aelodaeth y Pwyllgor yn cynnwys 6 aelod lleyg, gyda'r gofyn i benodi Cadeirydd o blith yr aelodau lleyg. Yn unol â Rhan 6 o'r Ddeddf, bydd rôl benodol ynglŷn â'r trefniadau rheoli perfformiad newydd a bydd gan y Pwyllgor swyddogaeth drosolwg o'r trefniadau cwynion.
4. Gweler ynghlwm, fel Atodiad 1 i'r adroddiad, Adran 13 Rhan 1 o'r Cyfansoddiad, sydd yn nodi swyddogaethau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
5. Mae'r newidiadau diweddaraf wedi newid cyfansoddiad ac hefyd swyddogaethau y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gan roi swyddogaethau penodol ynglŷn a threfniadau asesiad perfformiad a cwynion. Mae'r elfen yma hefyd yn cynnwys cadw trosolwg o drefniadau Craffu y Cyngor.
6. Mae 'Datganiad Sefyllfa *Chartered Institute of Public Finance and Accountancy* (CIPFA): Pwyllgorau Archwilio Mewn Awdurdodau Lleol a'r Heddlu 2018', yn nodi dylai Pwyllgor Archwilio mewn awdurdodau lleol, fod yn

annibynnol o'r weithrediaeth a swyddogaethau craffu. Disgwylir i awdurdodau lleol yng Nghymru dalu sylw i'r cyhoeddiad yma.

7. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru arweiniad statudol drafft ar 17 Mawrth 2022, sydd yn cynnwys canllawiau a chyfarwyddyd ar Bwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio. O ran adolygu materion ariannol yr awdurdod, nodir yn yr arweiniad:

“Dylai awdurdodau lleol wneud eu trefniadau eu hunain, yn eu cyfansoddiad, i nodi ffin glir rhwng rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a swyddogaeth pwyllgor craffu perthnasol. Dylai rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ymwneud yn fwy â cheisio sicrwydd bod systemau rheoli cyllideb (fel rheolaeth fewnol) y cyngor yn gweithio, yn hytrach na chraffu ar wariant. Gall hyn fod yn ffin dderbyniol rhwng rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a rôl pwyllgor trosolwg a chraffu.”

8. Wrth ystyried y ffactorau uchod, o ran newid yn aelodaeth y Pwyllgor a'r gadeiryddiaeth, swyddogaethau ychwanegol o ganlyniad i'r Ddeddf, datganiad sefyllfa *CIPFA* ac arweiniad statudol drafft Llywodraeth Cymru, yr unig opsiwn yw symud y cyfrifoldeb o graffu materion corfforaethol i bwyllgor craffu arall. Mae natur y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r trawstoriad aelodaeth yn golygu and yw bellach yn gydnaws a'i rôl a swyddogaeth pwyllgor trosolwg a Chraffu statudol.
9. Cyflwynwyd y sefyllfa yma gerbron y Fforwm Craffu ar y 31ain o Fawrth 2022 er ceisio barn Cadeiryddion y Pwyllgorau perthnasol ar yr ymateb posib. Yn benodol felly cartref i'r elfennau craffu ar agweddau gwasanaethau fwy corfforaethol a chanolog y Cyngor. Ystyrir ei bod yn bwysig o ystyried yr arweiniad a geir gweithredu y newid yma ar ddechrau tymor y Cyngor. Roedd y Fforwm yn cydnabod yr angen yma ac o ystyried materion megis natur y swyddogaethau a balans gwaith fod y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi yn cynnig y cartref gorau ar gyfer craffu yr agweddau yma.
10. Yn dilyn ar y drafodaeth yma yr argymhelliad fyddai trosglwyddo y rôl o graffu a ddisgrifir yn y cylch gorchwyl presennol i Bwyllgor Craffu Addysg ac Economi :

“adolygu a chraffu ar faterion yn ymwneud â gweithrediad mewnol y Cyngor megis strategaethau corfforaethol, partneriaethau, ymgysylltu , trawsnewid busnes, trefniadau effeithlonrwydd a'r gweithlu a'r swyddogaethau a gyflawnir gan yr Adran Gyllid, yr Adran Gefnogaeth Gorfforaethol a'r Tim Arweinyddiaeth.”

Ystyrir fod hyn addasiad rhesymegol fyddai yn sicrhau fod y materion yma o fewn y gyfundrefn pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn unol a Rhan 2 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 a chyfarch yr angen i sicrhau fod swyddogaethau y Pwyllgor Llywodraethu yn adlewyrchu natur benodol ei swyddogaeth ar draws oll o elfennau llywodraethu y Cyngor. Fydd y newidiadau yma ddim yn effeithio ar gyfrifoldebau penodol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ynglŷn a llywodraethau , perfformiad na chyllid.

Penderfyniad a geisir:

- 1. Addasu Adran 13 Rhan 2 y Cyfansoddiad drwy ddileu swyddogaethau canlynol o gyloch gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:**

“adolygu a chraffu ar faterion yn ymwneud â gweithrediad mewnol y Cyngor megis strategaethau corfforaethol, partneriaethau, ymgysylltu , trawsnewid busnes, trefniadau effeithlonrwydd a’r gweithlu a’r swyddogaethau a gyflawnir gan yr Adran Gyllid, yr Adran Gefnogaeth Gorfforaethol a’r Tim Arweinyddiaeth.”

- 2. Addasu Rhan 7 o’r Cyfansoddiad yn unol ag Atodiad 1 i osod y cyfrifoldebau a nodir gyda Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi.**
- 3. Derbyn er gwybodaeth yr addasiadau i Adran 13 – Rhan 2 o’r Cyfansoddiad , Aelodaeth a Chyfrifoldebau Cabinet.**

Sylwadau Swyddogion Statudol

Swyddog Monitro

Awdur yr Adroddiad

Swyddog Cyllid

"Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb ariannol.

Atodiad 1.

Pwyllgor ac Aelodaeth	Rôl a Chwmpas
<p>Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi 18 aelod</p>	<p>Craffu ar faterion yn ymwneud â swyddogaethau yr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adran Addysg • Adran Economi a Chymuned • GwE • Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru • <u>Tim Arweinyddiaeth a Chyfreithiol</u> • <u>Adran Cefnogaeth Gorfforaethol.</u> • <u>Adran Gyllid</u> • Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus • <u>Gweithrediad Mewnol y Cyngor</u> • <u>Partneriaethau</u>
<p>Pwyllgor Craffu Cymunedau 18 aelod</p>	<p>Craffu ar faterion yn ymwneud â swyddogaethau yr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adran Amgylchedd • Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol • Ymgynghoriaeth Gwynedd • Cynllun Datblygu Lleol • Trosedd ac Anrhefn
<p>Pwyllgor Craffu Gofal 18 aelod</p>	<p>Craffu ar faterion yn ymwneud â swyddogaethau yr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adran Oedolion Iechyd a Llesiant • Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd Iechyd • Adran Tai ac Eiddo

Atodiad 2

1. Enw	2.Portffolio	3.Prif Feysydd Swyddogaethol
Cynghorydd Dyfrig Siencyn	Arweinydd Arweiniad Strategol;	Arweiniad Strategol Materion Strategol Economaidd
Cynghorydd Nia Jeffreys	Dirprwy Arweinydd Materion Gweithredol Economi (+ Prif Rhaglenni Trawsadrannol)	Cefnogi Busnes, Twristiaeth, Adfywio Cymunedol , Prosiectau Strategol, Morwrol, Hamdden a Llyfrgelloedd, Celfyddydau ac Amgueddfeydd.
Cynghorydd Beca Brown	Addysg	Addysg ac Ysgolion
Cynghorydd Dafydd Meurig	Amgylchedd	Amgylchedd
Cynghorydd Menna Jones	Cefnogaeth Gorfforaethol a Chyfreithiol	Cefnogaeth Gorfforaethol, Llywodraethu Corfforaethol a Gwasanaethau Cyfreithiol
Cynghorydd Dilwyn Morgan	Oedolion Iechyd a Llesiant	Oedolion Iechyd a Llesiant , Perthynas gyda Gwasanaeth Iechyd, Rhaglen Cefnogi Pobl y Cyngor
Cynghorydd Ioan Thomas	Cyllid	Cyllid, Technoleg Gwybodaeth
Cynghorydd Elin Walker Jones	Plant a Phobl Ifanc	Plant a Phobl Ifanc Gwasanaeth Ieuencid
Cynghorydd Berwyn Parry Jones	Priffyrdd a Bwrdeistrefol ac Ymgynghoriaeth	Priffyrdd a Bwrdeistrefol, Ymgynghoriaeth Gwynedd, Asiantaeth Cefnffyrdd
Cynghorydd Craig ap -Iago	Tai ac Eiddo	Tai ac Eiddo.